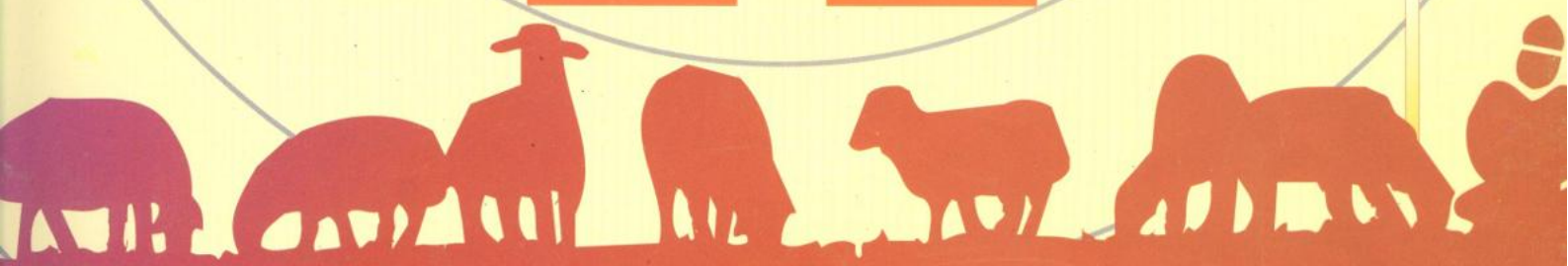

ویژہ استان قم

مدیریت رادپوی

تغذیه گوسفند

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

نکاتی پیرامون تغذیه گوسفند

معاونت ترویج و مشارکت مردمی

مرکز نشر و تصویر

بدین وسیله از مساعدت و همکاری مدیریت ترویج و مشارکت مردمی استان قم، در تهیه این
نشریه سپاسگزاری می‌گردد.

عنوان: نکاتی پیرامون تغذیه گوسفند

نویسنده: عباس میرزائی

ویراستار علمی: علیرضا سید اسحق

صفحه آراء: کامیار پورمنوچهری

حروفچین: زهره سلجوقی

نظارت بر چاپ: شرکت نشر و تصویر

لیتوگرافی و چاپ: چاپ ۱۲۸

نوبت و زمان چاپ: چاپ اول - ۱۳۷۷

تهیه شده در: گروه رادیو تلویزیون استانی

فهرست

- ۱ مقدمه
- ۲ □ برنامه اول
اهمیت استفاده از مراتع در تغذیه گوسفند
نکات مورد توجه در هنگام استفاده از مراتع
- ۴ □ برنامه دوم
تغذیه دستی و تکمیلی در گوسفندداری
احتیاجات نگهداری
- ۷ □ برنامه سوم
تغذیه و مراقبت در زمان جفت‌گیری
تغذیه در دوره بارداری
- ۹ □ برنامه چهارم
احتیاجات میش‌های شیرده
تغذیه بره‌ها
- ۱۲ □ برنامه پنجم
پرور بندی بره و گوسفند جوان
- ۱۵ □ برنامه ششم
اهمیت زمان زایش در تغذیه بره‌های پروری
- ۱۷ □ برنامه هفتم
تغذیه قوچ‌های پرورشی
آنتی‌بیوتیک در تغذیه
آب مصرفی
- ۲۰ فرم پاسخ نامه

مقدمه

از مهمترین عواملی که پیشرفت در هر فعالیت تولیدی و اقتصادی را تضمین می‌کند، تلفیق دانسته‌های علمی با امکانات عملی است و این امر به ویژه در برخی از رشته‌های تولیدی مانند فعالیت‌های دامپروری، لازم و ضروری و اجتناب ناپذیر می‌باشد. هر گاه یکی از عوامل مؤثر برای بهبود وضع دامپروری و به خصوص گوسفند داری کشور را، درجه آگاهی و چگونگی دسترسی به مجموعه‌های مدرن در این زمینه بدانیم، این حقیقت روشن و آشکار می‌شود که کوشش و تلاش در این مسیر تا چه اندازه در دگرگونی و گسترش منطقی این حرفه مؤثر می‌افتد و چگونه عملیات مزبور در مجرای اصولی، طی طریق خواهد کرد. با اینکه نگهداری و پرورش گوسفند در ایران از سابقه‌ای طولانی برخوردار است و برخلاف تعدادی از دام‌ها که از سایر نقاط به کشور ما وارد شده، گوسفند از ایران به نقاط دیگر جهان به ارمغان رفته است، متأسفانه هنوز مسایل اولیه نگهداری و پرورش آن نادیده گرفته شده

و نکات اساسی در این زمینه، برای بسیاری از دام‌پروران، دامداران و علاقه‌مندان به این حرفه همچنان مبهم و نارسا باقی مانده است. در اینجا به یکی از موارد مهم در امر پرورش گوسفند با عنوان تغذیه می‌پردازیم.

گوشت یکی از اجزاء اصلی و مهم جیره غذایی انسان و تأمین کننده پروتئین حیوانی مورد نیاز بدن بوده و یکی از منابع عمده تولید گوشت قرمز گوسفند می‌باشد.

از دورانی که انسان برای نخستین بار به امر پرورش گوسفند مشغول شد، نیازهای غذایی اش را از مراتع طبیعی بر آورده ساخت. اینک نیز پرورش گوسفند با استفاده از مراتع طبیعی و به روش سنتی در بیشتر مناطق معمول و رایج است. البته باید یادآور شد که پرورش گوسفند به روش سنتی و با بهره‌گیری از مراتع طبیعی، آگاهی در بعضی شرایط به واسطه عدم تکافوی علف مرتع برای تغذیه حیوان و یا مشکلات مربوط به بیلاق و قشلاق و نیز کمبود نیروی انسانی

نکاتی پیرامون تغذیه گوسفند

برنامه اول

و سودآورترین شیوه پرورش، به خصوص برای گوسفند داشتنی است.

کیفیت علوفه مراتع به عوامل مختلفی از جمله سن گیاه، شرایط اقلیمی از قبیل نور، درجه حرارت، وضعیت خاک، نزولات جوی، ارتفاع از سطح دریا، باد و رطوبت و خوش خوراکی این گیاهان به نوع علوفه و چگونگی تولید آن بستگی

«اهمیت استفاده از مراتع در تغذیه گوسفند»

مراتع یکی از مهمترین منابعی است که در تغذیه گوسفند نقش اساسی ایفا می‌کند و با وجود مشکلاتی از قبیل کافی نبودن علف مرتع، مشکلات ییلاق و قشلاق، کمبود چوپان و غیره، تا زمانی که استفاده از مراتع مقدور باشد، عملی‌ترین

ورزیده و خیره با مسائل و معضلاتی مواجه است. اما به هر حال تا هنگامی که مراتع طبیعی موجود است، پرورش گوسفند به روش سنتی و به طریق آزاد، عملی‌ترین و مقرون به صرفه‌ترین روش می‌باشد. از سویی دیگر، گوسفند به شرایط زیر سقف یا پرورش به روش بسته نیز به خوبی عادت کرده است و می‌توان از بسیاری از نژادهای گوسفند با رعایت اصول تغذیه و نگهداری صحیح، فرآورده‌های مطلوب و قابل ملاحظه‌ای به دست آورد. در این گونه موارد، به نکات اساسی تغذیه باید به طور دقیق توجه نمود و در غیر این صورت به خاطر حساسیت بسیار زیاد گوسفند، کوچکترین انحراف در امر تغذیه، ممکن است سبب ایجاد خسارت و عدم موفقیت در امر پرورش گردد.

در این بحث سعی خواهد شد ابتدا نکاتی پیرامون استفاده صحیح از مراتع به عنوان پایه تغذیه گوسفند بیان شود و در بخش بعد تغذیه تکمیلی در شرایط پرورش متراکم را مطرح خواهیم نمود.

دارد.

به علت تنوع آب و هوایی در مناطق مختلف، مراتع موجود کشور دارای شرایط متفاوت و شامل مراتع بیابانی، استپی و نیمه استپی می‌باشند. بیشترین وسعت مراتع در این استان به مراتع استپی اختصاص دارد و به طور کلی لازم است که برنامه‌های اصلاح و احیای مراتع جهت بهبود وضعیت مرتع و تولید و تأمین علوفه مناسب برای دام‌ها باشد.

«نکات مورد توجه در هنگام استفاده از

«مراتع»

زمان چرا: یکی از نکات اساسی که در هنگام چرای گوسفند بایستی رعایت گردد توجه به زمان و یا موقع چرا می‌باشد. در انتخاب زمان چرا بایستی به شرایط آب و هوا، میزان نزولات جوی، ارتفاع محل، رطوبت جو (هوا)، نوع خاک چرای بی‌موقع و یا مفرط و عدم رعایت ظرفیت چرا - به ویژه در سال‌های اخیر که

توأم با خشکسالی بوده است - از علل نابودی پوشش گیاهی و تبدیل مراتع به اراضی مخروبه می‌باشد. لذا رعایت ظرفیت چرا، زمان چرا و حفظ حریم مناطق قرق، بایست توسط خود دام‌داران و نیز مسئولین و دستگاه‌های ذیربط جدی گرفته شود.

و بالاخره وضعیت گیاهان علوفه‌ای توجه کرد. توجه این نکته که گیاهان سمی در بهار زودتر از سایر گیاهان ظاهر می‌شوند

و چریدن گوسفند در این نقاط ممکن است موجب ضایعات شود و نیز این نکته که هنگامی می‌توان از چراگاه استفاده کرد که ارتفاع ساقه‌های علوفه دست کم به ۱۰ تا ۱۰۰ سانتیمتر برسد و همچنین فرصت دادن به گیاهان جهت تکثیر و ادامه رشد از دیگر نکاتی است که بایستی مدنظر دام‌داران قرار گیرد.

ظرفیت چرا: تعیین حداکثر تعداد گوسفند و بزى که می‌تواند هر ساله در یک محدوده خاص و در مدت معینی از سال چرا کند همراه با عدم تغییر سطح تولید مرتع چه از نظر کمی و کیفی از مواردی است که بایستی تحت عنوان ظرفیت چرا مدنظر قرار داد. حد متوسط در کل مراتع ایران حدود یک صد روز است - که البته بسته به وضعیت و اقلیم مراتع - می‌بایستی این زمان کوتاهتر و یا طولانی‌تر در نظر گرفته شود.

حفاظت و احیای مراتع: از آن جا که حیات گوسفند داری به مرتع وابسته است، حفظ مراتع وسیعی در احیاء آنها، اولین و ضروری‌ترین کاری است که یک دام‌دار باید بدان توجه داشته باشد.

برنامه دوم

مادر، در مراحل قبل و بعد از جفت‌گیری، در طول مدت جفت‌گیری، بارداری، شیردهی و نیز در شرایط پرواریندی گوسفندان پرواری، تغذیه می‌شود و قوچ در حد نگهداری هر کدام می‌بایستی بر اساس نیازها و مواد اولیه موجود تنظیم و روش‌های مناسب ارائه گردد.

در گوسفند داری صنعتی، خوراک، قسمت اعظم هزینه‌های جاری را تشکیل می‌دهد. جیره‌های غذایی باید به نحوی تنظیم و ارائه گردد که جنبه‌های تولیدی، بازدهی و اقتصادی در نظر گرفته شده باشد و بیماری‌ها و عوارض تغذیه‌ای به حداقل برسد.

«تغذیه دستی و تکمیلی در گوسفند داری»
همان طور که قبلاً عنوان شد مراتع و چراگاه‌ها به عنوان اصلی‌ترین منابع تغذیه گوسفند و بز مطرح می‌باشند ولی در اغلب اوقات این تعلیف کافی نیست و حتی در شرایطی چون کمبود نزولات جوی و کاهش ظرفیت چرای مراتع عملاً امکان‌پذیر نخواهد بود که از این مراتع استفاده بهینه و کافی انجام گردد؛ به علاوه شرایط و مراحل پرورش ارتباط مستقیم با وضعیت تغذیه دارند، به نحوی که در بسیاری از موارد ما ناگزیر به ارائه جیره متناسب با شرایط دام می‌باشیم. احتیاجات غذایی گوسفندان

گله‌داشتی؛

میش‌ها به عنوان ستون فقرات صنعت گوسفند داری می‌باشند. از میش، بره و پشم تولید می‌شود و حتی اساس تولید گوشت با کیفیت و کمیت بالا ریشه در یک گله‌داشتی سالم و با تغذیه صحیح دارد. بنابراین همین اصل ما به شرح تغذیه صحیح و متناسب با شرایط بدنی و تولیدی گله‌داشتی می‌پردازیم.

خلاصه‌ای از احتیاجات غذایی؛

یک میش با بره در سال به حدود ۵۸۰ کیلوگرم غلات، ۳۶۴ کیلوگرم علف خشک، همراه با چرا در یک مرتع نسبتاً خوب به مدت ۵ ماه، احتیاج دارد که البته در صورت عدم دسترسی به مرتع یا چراگاه مرغوب به میزان ۳۶۴ کیلوگرم علوفه خشک دیگر اضافه می‌شود. اگر علف خشک مصرفی، یونجه باشد نیاز به

مکمل پروتئینی نخواهد بود ولی اگر از یونجه نامرغوب یا کاه گندم استفاده شود بایستی برای یک میش با بره‌اش به طور متوسط حدود ۱۰ کیلوگرم مکمل پروتئینی (۴۴٪ پروتئین خام) در نظر گرفته شود.

گوسفند غذا را بهتر از گاو می‌جود، بنابراین در دام‌های سالم نیاز چندانی به آسیاب کردن غلات نیست البته اگر تعداد

میش‌های پیر (با دندانهای فرسوده) در گله زیاد باشد، عمل بلغورکردن غلات سودمند خواهد بود.

احتیاجات نگهداری؛

میش‌های بالغ را - که معمولاً بین ۳-۸ سال دارند - هم زمان با از شیرگیری بره‌ها تا ۱۵ روز مانده به فصل جفت‌گیری و شروع آبستن بعدی باید فقط برای نگهداری تغذیه نمود. این روش زمانی اعمال شود که میش‌ها در خلال شیردهی، کاهش وزن زیادی پیدا نکرده باشند. اگر وزن میش‌ها در این دوره کمتر از حد طبیعی باشد، بایست برای جبران

کاهش وزن، اندکی بیش از احتیاجات نگهداری به آنها غذای مکمل داد.

برای جیره نگهداری گوسفندان وجود یک مرتع یا چراگاه متوسط کافی است. وقتی از غذای دستی استفاده می‌شود می‌باید چند نوع غذا در نظر گرفته شود تا کلیه احتیاجات غذایی تأمین گردد. در صورت ارزان بودن غلات نسبت به علوفه، می‌توان غلات را به عنوان بخشی از جیره به جای علوفه در نظر گرفت.

بر اساس احتیاجات به انرژی (TDN)، مقادیر غذاهائی که در ذیل آورده است احتیاجات یک میش ۶۴ کیلوگرمی را تأمین می‌کند.

- ۱) علف خشک حبوبات (لگومینه) ۱/۶ کیلوگرم
- ۲) علف خشک غلات (گرامینه) ۱/۸ کیلوگرم
- ۳) سیلوی کم رطوبت (۲/۷ کیلوگرم) + غلات (۱۱۵ گرم)
- ۴) سیلوی ذرت (۳/۴ کیلوگرم) + مکمل پروتئینی ۰.۴۴ (۱۵۰ گرم)
- ۵) علف خشک حبوبات (لگومینه) ۸۰۰ گرم + دانه ذرت (۴۵۴ گرم)
- ۶) علف خشک مخلوط (۹۰۰ گرم) + دانه ذرت (۴۵۴ گرم)

برنامه سوم

تغذیه و مراقبت در زمان جفت‌گیری

باروری گوسفند مادر، به شدت تحت تأثیر چگونگی تغذیه قبل از جفت‌گیری، قرار می‌گیرد. تغذیه اضافی هدف‌دار قبل از جفت‌گیری و نیز شرایط پرورشی مناسب (وزن زنده) می‌توانند موجب رهایی تعداد بیشتری تخمک و در نتیجه افزایش درصد دوقلو زایی گردند. این تعلیف اضافی نیز باعث می‌گردد که فحلی، بعد از شیردهی سریع‌تر و با شدت بیشتری ظاهر شود. این تأثیر شدت تغذیه به «فلاشینگ» معروف است. البته لازم به یادآوری است که تغذیه اضافی تنها در ۲ هفته قبل و تا ۲ هفته بعد از جفت‌گیری مفید خواهد بود. اگر میش‌های شما در چراگاه و پس

چر لگومینه (حبوبات) هستند، حداقل ۲ هفته قبل از جفت‌گیری آنها را از چراگاه خارج کنید، چرا که آزمایشات علمی نشان داده است که «چرا» در این حالت به علت بعضی تغییرات (در رابطه با هورمون استروژن) از آبستنی جلوگیری می‌کند.

توصیه‌ای که در این جا ضروری به نظر می‌رسد، هم زمان کردن فحلی و در نتیجه انجام جفت‌گیری در طی ۳-۴ هفته است. این کار علاوه بر افزایش امکان دوقلو زایی باعث بهره‌زایی در یک زمان محدود خواهد شد. این کار به ما امکان می‌دهد که برنامه تغذیه‌ای مناسب‌تری را برای گله‌های تازه متولد شده ارائه دهیم. برای آماده سازی میش‌ها دو

حالت وجود دارد؛

(۱) در چراگاه و مراتع خشک، بدون علوفه سبز دستی یا غلات: الف) میش‌ها را دو هفته مانده به جفت‌گیری به پس‌چر غلات (گرامینه) انتقال دهید.

(ب) از ۲ هفته قبل تا ۲ هفته بعد از جفت‌گیری روزانه حدود ۲۰۰ گرم غلات نیز به میش‌ها تغذیه کنید.

(۲) در مراتع نسبتاً مرغوب (غیر از لگومینه):

الف) دو هفته قبل از جفت‌گیری منطقه مرتع و نوع چراگاه را عوض کنید.

(ب) از دو هفته قبل تا یک هفته بعد از جفت‌گیری، میش‌ها را روزانه با ۲۰۰ گرم غلات بازای هر رأس تغذیه کنید.

«تغذیه در دوره بارداری (دو دوره)»

دوره آبستنی ۱۵۰-۱۴۷ روز (۵ ماه) است که احتیاجات این دوران به دو بخش تقسیم می شود؛

۱- سه ماه و نیم اول آبستنی؛ تغذیه میش ها در این دوره زیاد حساس و نگران کننده نیست، در حقیقت احتیاجات غذایی میش ها در این دوره تقریباً همان احتیاجات نگهداری است. در این دوره تغذیه از مراتع کافی است و در صورت عدم وجود مرتع یا پس چر، می توان از جیره ای که این نیاز را برطرف کند استفاده نمود.

۲- یک ماه و نیم آخر آبستنی؛ این دوره از آبستنی میش ها، از نظر تغذیه ای

دوره ای بحرانی است و در صورت غفلت در مدیریت صحیح، دام دار از راه های زیر زیان می بیند:

- فلج زایمان یا بیماری آبستنی (تلفات احتمالی میش و بره)

- تولد بره های ضعیف و احتمال تلف شدن آنها در اوایل زندگی

- کاهش تولید شیر و تغذیه ناکافی و احتمالاً تلف شدن بره

- کاهش تولید پشم و یا تولید پشم نامرغوب

در این دوره احتیاج به انرژی، به سرعت زیاد می شود به علاوه احتیاج به پروتئین، مواد معدنی و ویتامین ها نیز احتمالاً افزایش خواهد یافت. البته

می توان این احتیاجات را به سهولت از طریق افزایش تدریجی مقدار خوراک مصرفی تأمین نمود. برای میش هایی با جثه متوسط جیره های ذیل کافی می باشد:

* «برای میش هایی با زایمان زمستانه و بهاره»:

(۱) (۲-۱/۸) کیلوگرم علف خشک + (۳۴۰-۲۲۰) گرم دانه غلات

(۲) (۱۱۳۰-۹۰۰) گرم علف خشک + (۹۰۰) گرم دانه غلات

(۳) (۳/۶-۳/۱۸) کیلوگرم سیلوی ذرت + (۴۵۰) گرم دانه ذرت + (۲۲۰-۱۱۰) گرم مکمل پروتئینی

برنامه چهارم

به نوع نژاد و جثه گوسفند متفاوت خواهد بود. بره‌های دوقلو بیشتر از بره یک‌قلو پستان مادر را مک می‌زنند و تخلیه می‌کنند و در نتیجه ترشح شیر را تحریک می‌نمایند (این میش‌ها تقریباً ۵۰٪ بیشتر از میش‌های تک‌قلوزا شیر تولید می‌کنند) از طرفی می‌توان گفت که از مجموع شیر تولید شده در طول

احتیاجات میش‌های شیرده:

تغذیه گوسفندان شیرده باید متناسب با مقدار شیردهی، روند شیردهی و ترکیبات شیر انجام گیرد. به طور کلی مدت شیردهی گوسفند حدود ۱۶ هفته است و متوسط شیر در گوسفند (به جز نژادهای شیری) حدود ۱۰۰ - ۱۵۰ گرم در روز می‌باشد، که البته این مقدار بسته

* برای میش‌هایی با زایمان پاییزه:

مرتع یا چراگاه + (۲۲۰ - ۳۴۰) گرم غلات به ازاء هر رأس میش در روز. اگر مرتع یا چراگاه در دسترس نباشد، مشابه میش‌هایی که در زمستان زایمان می‌کنند، تغذیه نمایید. در این صورت می‌توان مقدار خوراک را اندکی کاهش و خوراک مکمل را در ۴۰ - ۵۰ روز آخر ارائه داد. البته ارائه مکمل می‌بایستی متناسب با شرایط مرتع تغییر نماید و هر چه چراگاه یا مرتع فقیرتر می‌شود، میزان مکمل باید افزایش داده شود، از طرفی وضعیت و جثه میش‌ها از نظر لاغری و یا اندازه در ارائه میزان مکمل و تغذیه دخیل می‌باشد. نمک مواد معدنی (دو قسمت دی کلسیم فسفات، دو قسمت نمک طعام و یک قسمت نمک مواد معدنی کم نیاز) را می‌توان به طور آزاد تغذیه نمود. گوسفند به مس زیاد در جیره حساس است و اگر مواد معدنی (کم نیاز) حاوی این عنصر باشد، و در شرایطی که این مخلوط خوش خوراک باشد و به طور آزاد تغذیه گردد، احتمال بروز مسمومیت با مس وجود دارد.

شیردهی، ۴۰٪ مربوط به ماه اول، ۳۰٪ مربوط به ماه دوم، ۲۰٪ مربوط به ماه سوم و ۱۰٪ مربوط به ماه چهارم می‌باشد. یعنی مقدار شیری که در نیمه دوم دوره شیردهی تولید می‌شود برابر نصف مقداری است که در نیمه اول تولید می‌گردد.

به طور کلی در تغذیه میش‌های شیرده می‌توان به نکات زیر توجه کرد:

- احتیاجات غذایی در طول دوره شیردهی بیش از سایر اوقات سال است. - میش‌های دوقلوزا عموماً شیر بیشتری تولید کرده، به غذای بیشتری نیاز دارند. - تولید شیر در میش‌ها به سرعت به بالاترین میزان خود می‌رسد (۲-۳ هفته بعد از زایمان) و تا ۸ هفته پس از زایمان ثابت مانده و سپس کاهش می‌یابد.

- بره‌ها را می‌توان در ۸ هفتگی و حتی زودتر از شیر گرفت. در این حالت به علت آن که بره‌ها مستقیماً تغذیه

می‌شوند (بدون واسطه میش شیرده) اتلاف مواد غذایی کمتر است.

- در یکی دو روز اول پس از زایمان، ضرورتی ندارد که میش‌ها زیاد تغذیه شوند و آب کافی و یک خوراک سبک کفایت می‌کند. در روز سوم پس از زایمان می‌توان میش‌ها را با جیره معمول تغذیه نمود.

به جیره‌های نمونه زیر توجه کنید:

* ۱۳۵۰ - ۱۱۳۰ گرم علف خشک + ۱۲۵۰ گرم بلال آسیاب شده

* ۲/۵ - ۱/۸ کیلوگرم علف خشک + ۶۸۰ - ۴۵۰ گرم دانه غلات

* ۴/۵ - ۳/۶ کیلوگرم سیلوی ذرت + ۶۸۰ - ۳۴۰ گرم دانه ذرت + ۲۲۰ گرم

کنجاله سویا

توجه: در جیره‌های فوق مقادیر کم برای میش‌های تک‌قلوزا و مقادیر زیاد برای میش‌های دوقلوزا مصرف شود.

احتیاج میش‌های شیرده به مواد

معدنی بیشتر از سایر اوقات است. اگر چه با افزایش مصرف غذا، احتمالاً تمام احتیاجات به مواد معدنی تأمین می‌گردد، ولی برای حصول اطمینان بهتر است از یک مخلوط مواد معدنی به طور آزاد استفاده شود.

یک مرتع مرغوب ممکن است قادر به تأمین تمامی نیاز دام باشد اما در صورت

فقیر بودن مرتع یا چراگاه بایستی متناسب با وضعیت گله (وضعیت جسمانی میش

و بره) از مکمل غذایی استفاده کرد و یک دام‌دار با تجربه با تحت نظر قرار دادن

دایم گله، لزوم مصرف و یا عدم مصرف غذای مکمل را تشخیص خواهد داد. اگر

چراگاه مرغوب نباشد، می‌توان بره‌ها را در جایگاه نگه داشت و میش‌ها را به

چراگاه فرستاد و در برگشت به جایگاه برنامه را طوری تنظیم کرد که بره‌ها هم از

شیر مادر و هم از غذای مکمل و دستی استفاده کنند.

تغذیه بره‌ها؛

مهمترین وظیفه چوپان در مورد تغذیه بره‌های تازه متولد شده، نظارت بر تغذیه کافی بره از مادر در یک ساعت اول زندگی است. اگر بره بلافاصله پس از تولد از آغوز تغذیه نکند، شانس زنده ماندنش کم می‌گردد. اغلب بره‌ها نیم‌ساعت پس از تولد، خود قادر به تغذیه از آغوز مادر می‌باشند. آغوز فقط یک غذای غنی

نیست بلکه حاوی موادی است که به بره‌ها در مقابل بیماری‌ها ایمنی و مصونیت می‌دهد، به علاوه خاصیت لینت دهنده‌گی دارد و از انواع مواد غذایی نیز سرشار است.

البته پرورش بره در صورتی موفقیت‌آمیز خواهد بود که بره‌ها با وزن عادی (متناسب با نژاد منطقه) متولد شوند و این مستلزم آن است که گوسفند

مادر در هفته‌های آخر بارداری خوب تغذیه شود. شدت رشد بره فوق‌العاده زیاد است به طوری که ظرف مدت ۵ هفته وزن تولد بره به سه برابر می‌رسد که البته این امر در صورتی اتفاق خواهد افتاد که مواد مغذی کافی و لازم در اختیار آن قرار گیرد.

برنامه پنجم

کمتری مصرف می‌کنند) و این امر موجب مقرون به صرفه بودن پروار بندی خواهد بود.

به طور کلی ما دو نوع پروار بندی فشرده و پروار بندی طولانی مدت را در نظر می‌گیریم که فعلاً تناسب بیشتری با بازار مصرف کشور ما دارند.

و توجه به شرایط مزرعه، علوفه و مرتع می‌تواند در موفقیت روش انتخابی مؤثر بوده و به موفقیت بینجامد. البته توجه به این نکته نیز ضروری است که بره‌های جوان علاوه بر رشد سریع، دارای بهره‌وری غذایی مناسب‌تر نیز می‌باشند. (در ازاء تولید یک کیلو وزن زنده خوراک

پروار بندی بره و گوسفند جوان؛

روش‌های مختلفی جهت انجام عملیات پروار وجود دارد که بسته به شرایط موجود می‌توان هر کدام از آنها را انتخاب نمود. توجه به نکاتی از قبیل خواست مصرف کننده - که ترجیح می‌دهد از گوشت بره جوان استفاده کند -

پروار بندی فشرده:

پروار بندی فشرده بره نوعی پروار با غذای کنسانتره است. این پروار بندی تقریباً از وزن ۲۰ کیلوگرم آغاز می‌گردد و وزن نهایی پروار به ۳۵-۴۰ کیلوگرم - که با افزایش وزن روزانه قابل توجه همراه می‌باشد - می‌رسد. (افزایش وزن روزانه بره‌های نر به طور متوسط ۱۵ تا ۲۰ درصد بیشتر از بره‌های ماده است و در پایان کار مقدار چربی گوشت نیز کمتر

می‌باشد).

انتخاب این روش مستلزم در دسترس قرار دادن مواد مغذی لازم و متناسب با نیاز بره‌های پرورشی است. برای تنظیم جیره این بره‌ها، علاوه بر غلات از کنجاله سویا، تفال خشک چغندر قند و نیز علوفه خشک مرغوب (در حد ۱۰۰ گرم در روز) استفاده می‌شود. در این روش بایستی توجه داشت که از حجم کمی از علوفه استفاده شود زیرا با این کار، مقدار

پذیرش غذای کنسانتره کمتر خواهد شد. برای جلوگیری از بروز تلفات بایستی نسبت کلسیم به فسفر در غذای کنسانتره بره پروار، زیاد باشد، بدین مفهوم که از نظر کلسیم غنی و از نظر فسفر فقیر باشد. برای جلوگیری از سنگ کلیه و مثانه در حیوانات نر افزودن ۱/۵-۱ درصد کرینات کلسیم خوراکی به جیره مفید به نظر می‌رسد.

پروار بندی بلند مدت:

در روش پروار بندی طولانی که به آن پروار بندی اقتصادی نیز گفته می شود، بر خلاف پروار بندی فشرده، مقدار زیادی علوفه ارزان قیمت تولید شده در مزرعه کاه گندم و جو) مصرف می شود چون با افزایش سن، توقع گوسفند به مرغوبیت علوفه (قابلیت هضم مواد آلی) کم می شود؛ ضمن مصرف مقدار کمی غذای کنسانتره و مقدار زیادی علوفه اصلی، می توان ظرف مدت ۶ تا ۷ ماه وزن نهایی را به ۴۵ تا ۵۰ کیلوگرم رساند.

یکی از فرمهای خاص پروار بندی طولانی مدت، پروار بندی بره ها روی مرتع است. به خاطر ارضای توقعات بازار نسبت به کیفیت گوشت گوسفند و نیز بازار پسندی گوسفند چاق و کوچک جثه، در روش پروار بندی بر روی مرتع نیز سعی بر این است که وزن نهائی پروار پائین نگهداشته شود. برای چرای بره های پرواری مراتعی که از نظر تولید و کیفیت علوفه در حد عالی باشند و یا مراتعی که از آنها به صورت قطعه بندی شده بهره برداری می شود، مناسب

می باشند. این بره ها تا وزن ۳۰ کیلوگرم همراه با مادر بروی مرتع چرا می کنند تا هم از شیر مادر و هم از مرتع استفاده نمایند، البته با نصب توریهایی می توان ترتیبی اتخاذ کرد که بره ها همیشه از گله داشتنی جلوتر بوده و به علوفه مرغوب دسترسی بهتری داشته باشند. معمولاً این بره ها در پایان فصل چرا به وزن ایده آل می رسند، اما گاهی لازم است که همراه با این تعلیف مقداری غذای کنسانتره نیز استفاده شود تا بره ها به موقع به بازار برسند.

برنامه ششم

مکمل پروتئینی (با ۱۵٪ پروتئین خام) تغییر و تغذیه بره‌ها را با این جیره تا هنگام از شیرگیری ادامه دهید. از یک ماهگی به بعد می‌توان علف خشک نیز در اختیار بره‌ها قرار داد. آخور بره‌ها بایستی درجایی با نور مناسب قرار گیرد. بره‌های زود متولد شده را می‌توان در سن

شامل ۶ قسمت دانه ذرت، ۲-۱ قسمت دانه یولاف یا سیوس گندم، ۳-۲ قسمت مکمل پروتئینی تجارتي یا مکمل‌های پروتئینی گیاهی مثل کنجاله سویا، تخم پنبه و غیره باشد. وقتی بره‌ها به سن ۴ هفتگی رسیدند، جیره مکمل را به یک خوراک مخلوط ساده که حاوی غلات و

اهمیت زمان زایش در تغذیه بره‌های پرواری؛

۱- بره‌های متولد شده در اوایل دی تا اوایل اسفند (بره‌های زود متولد شده):
تغذیه مکمل بره‌ها را از ۱۰ روز پس از تولد با یک غذای خوش‌خوراک شروع کنید. جیره مکمل بره‌ها در ابتدا می‌تواند

مجله علمی و تخصصی دامپزشکی

۱۰-۶ هفته‌گی از شیر گرفت و اگر بره‌ها علاوه بر شیر با غذای مکمل نیز تغذیه شده باشند، در هنگام از شیرگیری شکمبه آنها قادر به انجام وظیفه در تغذیه با غذای خشک (بدون شیر) خواهد بود.

۲- بره‌های متولد شده در اوایل اسفند تا اوایل اردیبهشت (بره‌های دیر متولد شده):

چراگاه مرغوب و داشتن یک مرتع مناسب کلید پرورش موفقیت‌آمیز بره‌های دیر متولد شده است. بره‌های پروار شده در مرتع را به بازار عرضه کنید و بره‌های ضعیف‌تر را بر علیه بیماری پرخوری (آنتروتوکسی) واکسینه و تحت جیره کنسانتره، پروار نمایید. جیره حاوی ۹۰۰ - ۶۸۰ گرم دانه غلات، ۶۸۰ گرم علف خشک حبوبات (لگومینه) به علاوه ۱۱۵-۲۲۰ گرم مکمل پروتئینی در روز به ازای هر رأس، برای پروار کردن بره‌ها تا هنگام ارسال به بازار کافی می‌باشد.

تغذیه بره‌های ماده‌ جایگزین:

تغذیه این بره‌ها در دوره بعد از شیرگیری، بستگی به سن آنها در اولین جفت‌گیری دارد. البته اغلب گوسفندداران از بره‌های ماده انتخابی برای جایگزین کردن در گله استفاده می‌کنند و کمتر به سن آنها توجه دارند. جفت‌گیری بره‌های ماده در سن ۷-۸ ماهگی که موجب زایمان در حدود یک سالگی می‌شود، مزایای متعددی به شرح ذیل دارد:

(۱) میش را حدود یک سال زودتر به تولید می‌رساند و در نتیجه هزینه نگهداری آن کاهش می‌یابد.

(۲) فاصله بین دو زایش کوتاه‌تر می‌شود که نتیجه آن افزایش وزن سریع‌تر خواهد بود.

(۳) تولید در طول زندگی را افزایش می‌دهد.

(۴) میش‌های برتر را مشخص می‌کند.

بر همین اساس لازم و ضروریست که این گونه «بره‌میش‌ها» که قرار است اولین زایمان خود را در ۱۴-۱۲ ماهگی انجام دهند دارای سطح تغذیه بالا از هنگام از شیرگیری تا جفت‌گیری باشند. پس از تعیین بره‌میش‌های جایگزین شونده در ۱۲۰-۹۰ روزگی، باید آنها را از بره‌های پرواری که با جیره پرانرژی و برای کشتار تغذیه می‌شوند، جدا کرد. در غیر این صورت تحت جیره پرواری چاق شده و اطراف دستگاه تناسلی (اطراف تخمدان) و داخل بافت پستان را چربی می‌گیرد و در نتیجه ممکن است بره‌زائی و یا شیرواری آنها مختل شود. بعد از جفت‌گیری می‌توان غلات را به صورت مکمل در مرتع یا چراگاه تغذیه نمود. در خلال پائیز و زمستان این بره‌ها بایست روزانه علاوه بر چراگاه یا علف خشک، حدود ۴۵۰-۶۵۰ گرم غلات نیز مصرف کنند. تغذیه بره‌میش‌ها، خصوصاً در تابستان و پائیز با میش‌های بالغ متفاوت می‌باشد و بایستی از همدیگر جدا باشند.

برنامه هفتم

گله داشتی است. تأمین بیش از اندازه فسفر (P) موجب ایجاد سنگ کلیه می شود. که البته با ارائه ۱ تا ۲ درصد نمک طعام به جیره قابل درمان است. به قوچ های پرورشی می بایستی کنسانتره اضافی نیز خورانده شود. در جهت جلوگیری از فشار زیاد در اثر جفت گیری علاوه بر تأمین انرژی می بایستی به افزودن پروتئین جیره نیز اقدام کرد (در این زمینه می توان به هر قوچ روزانه ۱۵۰

فاصله زمانی کوتاه محدود می گردد. تأمین پروتئین و مواد معدنی در حد کافی بر انجام وظایف جنسی و کیفیت اسپرم تأثیر فراوان دارد. چون وزن قوچ های پرورشی از وزن گوسفندان مادر بیشتر است، لذا احتیاج به نگهداری بیشتری دارند. میزان و کیفیت تغذیه نیز باید با مقدار دفعات جفت گیری متناسب باشد. جیره اصلی قوچ های پرورشی مشابه همان جیره اصلی و مطابق با جیره

تغذیه قوچ های پرورشی؛

تعریف و تغذیه قوچ های پرورشی بایستی به نحوی باشد که با توجه به طولانی بودن مدت پرورش، کیفیت و مقدار اسپرم تضمین شود. تغذیه ناقص و تعریف مازاد بر احتیاج (ذخیره چربی)، بر راندمان تولید مثل تأثیر منفی دارد. البته باید در تغذیه قوچ ها به متنوع بودن جیره و کیفیت آن توجه خاصی مبذول داشت زیرا دوره جفت گیری به یک

مقدار کمی آب مثلاً نیم لیتر در روز به زندگانی خود ادامه دهد ولی بسته به نوع تولید و شرایط جوی این احتیاج به ۵-۶ لیتر و حتی برای یک میش شیرده به بیش از ۱۰ لیتر می‌رسد. کمبود آب قدرت و کارآئی حیوان را مختل می‌کند و بروز اختلالات مرضی مانند: سنگهای ادراری در بره‌های پرواری و حتی مسمومیت‌های دوران بارداری در میش‌ها را تسهیل می‌نماید و اگر احتیاج روز افزون دام آبستن به آب در اواخر بارداری برآورده نشود، اشتهای حیوان

تتراسیکلین در جیره‌های مکمل بره‌های شیرخوار و پرواری موجب بهبود افزایش وزن و بازده غذایی می‌شود. بهترین موقع مصرف زمانی است که بره‌ها تحت یک شرایط نامطلوب قرار گرفته باشند. در این موقع مصرف آنتی‌بیوتیک (در حد مجاز و با مشورت متخصصین) می‌تواند از طریق مبارزه بر علیه بیماری‌ها و عفونت‌ها و کاهش بروز آنتریتوکسی مفید واقع شود.

آب مصرفی؛

گوسفند می‌تواند با مصرف نمودن

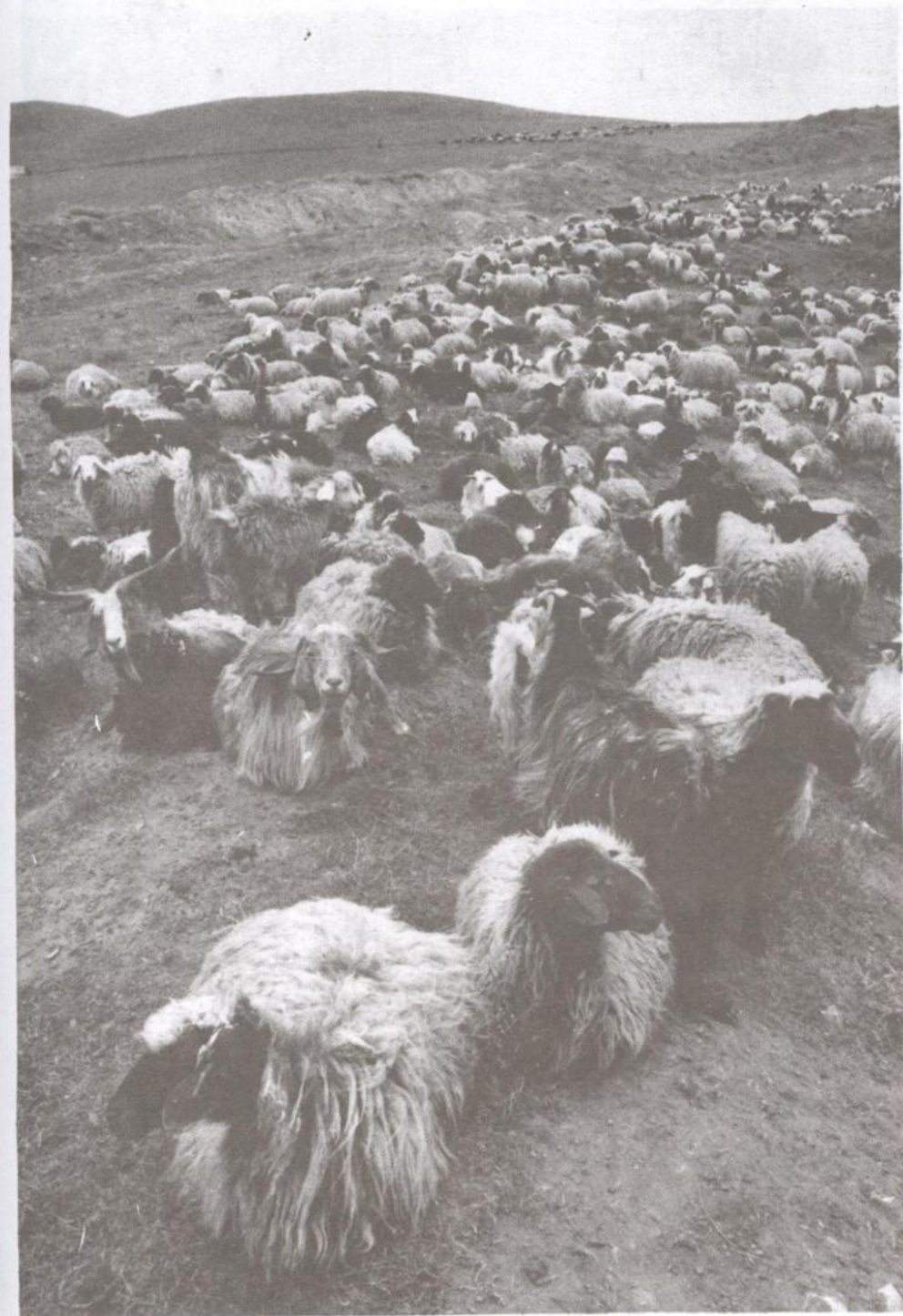
گرم سویا داد). اگر میزان پرش‌ها بیش از ۳ پرش در روز باشد این میزان سویا بایستی به دو برابر افزایش یابد. چهار هفته قبل از شروع دوره جفت‌گیری به مقدار غذای کنسانتره به تدریج اضافه می‌شود تا قوچ‌ها برای استفاده پرورشی آماده شوند و این تغذیه به منظور جبران ضعف‌ناشی از جفت‌گیری ۲ تا ۳ هفته بعد از جفت‌گیری نیز ادامه می‌یابد.

آنتی‌بیوتیک در تغذیه؛

منظور نمودن کلرتراسیکلین یا اوکسی

کاهش می یابد.

برای تأمین آب مورد احتیاج بهترین راه این است که به طور دائم یا به دفعات زیاد آب کافی در اختیار دام قرار دهند. معمولاً برای هر ۱۵ رأس دام یک آبشخور به طول ۴۵ سانتیمتر یا یک آبشخور خودکار در نظر گرفته می شود. در آبشخورهای طبیعی برای جلوگیری از بروز بیماری های انگلی بایستی شرایط سخت بهداشتی را اعمال نمود و با اینکه این آلودگی گاهی علائم درمانگاهی مشخصی ندارد ولی روی ضریب تبدیل غذایی حیوان اثر می گذارد.

پاسخنامه مدرسه رادیویی

نام:

نام خانوادگی:

نام پدر:

شماره شناسنامه:

سؤال	الف	ب	ج	د
۱۱				
۱۲				
۱۳				
۱۴				
۱۵				
۱۶				
۱۷				
۱۸				
۱۹				
۲۰				

سؤال	الف	ب	ج	د
۱				
۲				
۳				
۴				
۵				
۶				
۷				
۸				
۹				
۱۰				

تاریخ و محل امضاء

تکمیل کننده:

روزنامه‌های خراسان جنوبی

لطفاً این قسمت را بچسبانید

از اینجا تا کنید

آدرس فرستنده:

.....
.....
.....
.....
.....

آدرس گیرنده:

سازمان جهاد استان قم
مدیریت ترویج و مشارکت مردمی
صندوق پستی ۳۷۱۸۵/۱۹۵

از اینجا تا کنید

مدرسه رادیویی شیوه‌ای نوین در ارتقاء
فرهنگ استفاده از رادیو در آموزش
روستائیان و عشایر

معاونت ترویج و
مشارکت مردمی

قیمت : ۲۵۰ تومان